

Za hercegovačke se ubijene franjevce zanimaju i mnogi drugi

IZ DRUGIH IZVORA

Još ima živih sudionika koji bi imali što reći

ZLOČIN NAD ŠIROKOBRIJEŠKIM FRANJEVCIMA DOGODIO SE U ZONI POSTROJBE KOJOJ JE PRIPADALA I MILKA PLANINC

Posušje, 26. siječnja 2010. (Ante Božić / *poskok.info*) – S apsolutnom se sigurnošću može ustvrditi kako su dvanaestorica širokobrijeških franjevaca ubijena i spaljena 7. veljače 1945. u zoni odgovornosti 11. dalmatinske brigade. Riječ je o postrojbi koja se uz spomenuti zločin na Širokom Brijegu u nekolicini svjedočenja proziva i kao odgovorna za zločine na Kočevskom rogu.

Sudeći prema izvorima citiranim na <http://11brigada.blog.br/>, u sastavu te brigade djelovali su Milka Malada (Planinc), Jerko i Stjepan Nobilo, Ante Josipović (otac predsjednika Ive Josipovića), Vuk Anđelinović (ujak Vesne Pusić), Albert Štambuk, Salamon Finci, Srećko Freundlich, Emil Goldstein, Branko Kadijević (brat Veljka Kadijevića), Adolf Dragičević (danas ugledni akademik i član HNS-a), Vojtjeh Ostojić, Jozo Bajić i mnogi drugi čija su prezimena istovjetna prezimenima mnogih današnjih hrvatskih političara.

Podrobnosti, kao i imena počinitelja ovog zločina, na žalost, ni danas nisu rasvijetljene. Međutim, svakim danom mozaik se sve više slaže. Tako je ovih dana na spomenutom blogu objavljen i plan napada 11. dalmatinske bri-

gade na Široki Brijeg, kao i dobar dio tadašnje zapovjedne strukture te postrojbe. Imena počinitelja ovoga zločina, naravno, nisu izrijeком spomenuta. Međutim, pozornom analizom plana napada na samostan i objavljena dijela zapovjedne strukture te postrojbe jednostavno se dolazi do zaključka gdje se tko od spomenutih nalazio u tim trenutcima.

Naravno, spomenuta istraživanja svakako treba nastaviti te napokon doznati istinu o svakoj podrobnosti. Utvrđivanje svih činjenica znatno otežava nedostatak dokumentacije iako se nedvojbeno zna gdje se nalazi pismohrana postrojbe: operativni dnevnik 11. dalmatinske brigade nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta u Beogradu i nosi oznaku K.1101A, br. reg. 28-1/11. Operativni dnevnicima II. i III. bataljuna ove brigade također su u Vojnoistorijskom institutu u Beogradu i nose oznaku K.1101A, br. reg. 1-23/14. Kad bi ova problematika zanimala današnje hrvatske moćnike, ne bi bilo teško doći do spomenute građe. Drugi dio pismohrane dostupan je i čuva se u Republici Hrvatskoj. Dio tog dostupnog gradiva pohranjen je u Institutu za historiju radničkog pokreta Dalmacije u Splitu.

Partizanka Milka Malada, udana Planinc

Treći dio zacijelo treba tražiti kod privatnih osoba. Među njima svakako moramo spomenuti dvojicu profesionalnih partizanskih povjesničara: Nikolu Anića, autora knjige *Povijest Osmog korpusa* i Slavka Družijanića, koautora knjige *11. dalmatinska udarna brigada*. Koliko je poznato, obojica su i danas živa i bilo bi dobro da dokumentaciju kojom raspolažu podijele sa širom društvenom zajednicom.

Ukoliko bi se dio spomenute dokumentacije skupio na jednom mjestu te učinio dostupnim, zacijelo bi to urodilo određenim brojem znanstvenih radova o toj temi što bi sasvim drukčije osvjetlilo hrvatsku povijest 20. stoljeća. Međutim, očito je da upravo zbog toga, a i zbog mogućnosti procesuiranja, određena središta političke moći takvu mogućnost uporno opstruiraju.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vaticanskog sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podržavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

Stopama pobijenih

Glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, III., 2 (5), Humac, 2010.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:

Vicepostulatura, Trg sv. Ante 1,
88320 Ljubuški – Humac, BiH;
Vicepostulatura, p. p. 1,
20352 Vid, RH

Veza:

tel.: (039) 832-582
faks: (039) 832-585
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Godišnja pretplata:

BiH 6 KM, RH 24 KN, EU 6 EUR,
SAD i Kanada 10 USD

Slanje pretplate i dobrovoljnih
priloga (s naznakom za što):

a) poštanskom uputnicom

b) UniCredit Bank d.d. Mostar,

poslovnica Ljubuški:

žiro-račun (BiH): 381602276649744

devizni račun (inozemstvo):

IBAN: BA393381604876650839

SWIFT: UNCRBA22

Cijena pojedinog primjerka:

3 KM; 12 KN; 3 EUR; 5 USD

ISSN: 1840-3808

Riječ urednika fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Uistinu mi je drago da vam može podariti peti broj ovog našeg glasila. Češće nije moglo izlaziti jer smo najprije željeli prikupiti svjedočanstva još živućih svjedoka i dokumentaciju koja je u posjedu dobrih ljudi. Usput smo još mnogo toga pronašli pa Vicepostulatura danas raspolaze s dovoljno svjedočenja i dokumentata te može privoditi kraju ovo pripremno razdoblje. Znam, svi vjerujemo da su ubijeni franjevci umrli mučeničkom smrću, ali treba to potkrijepiti dokazima i pričekati da ih Crkva prihvati.

Ponovno pozivam sve one koji što-god znaju, ili imaju dokumente koji bi nam bili od pomoći, da stupe u doticaj s Vicepostulaturom. Učinimo svi zajedno da ubijeni hercegovački franjevci jednoga dana postanu blaženima i svetima, odnosno da ih Crkva proglasi mučenicima.

Po prvi put uvodimo poglavlje Istraživanja. Podrazumijeva se da ne možemo stajati iza svakoga navoda ili iza svakoga stila napisa. Isto tako napisi ne smiju prelaziti određenu granicu, ne smiju se razračunavati i moraju bitno pridonositi pronalasku istine.

Ponovno je glasilo »obojeno« iskopavanjima posmrtnih ostataka ubijenih.

Ovaj smo put na Širokom Brijegu, u Knešpolju, tražili barem jednog našeg pogubljenog brata. Uskoro ćemo to učiniti i u Ljubuškom. Imamo još dojavu o masovnoj grobnici na Biokovu i time je naša potraga za sada dovršena.

Ovo naše glasilo i nadalje će izlaziti jednom u pola godine. Nastojat ćemo biti zanimljivi i na korist čitateljstvu. Mislim da smo ga već sadržajno i grafički oblikovali. Ostalo nam je još uravnovjesiti broj čitatelja. Zbog toga sljedeći put više primjeraka šaljemo samo onima koji su barem djelomično podmirili pretplatu. Ispričavamo se odmah svima onima koji su to smetnuli ili imaju neki drugi opravdan razlog. Samo nam javite i primjerci opet stižu. Ako biste željeli širiti glasilo, a ne možete to novčano podnijeti, spremni smo vam ga slati i besplatno. Važno je da se istina promiče i za to će se uvijek naći dovoljno sredstava, između ostaloga zahvaljujući i darovateljima.

Držimo se i dalje zajedno i nitko nas ne će uspjeti pobijediti. Naša ubijena braća zacijelo će nam biti zahvalna.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o znakovima	42
Povijesne okolnosti	7	Razgovor	44
Stratišta	9	Podlistak	48
Istraživanja	26	Izdavaštvo	59
Glas o mučeništvu	38	Darovatelji	59